

Lóg um arbeiðs-rætt lagt fram

Tað eru teir báðir samgongutingmenninir, Bjørn á Heygum og Óli Breckman, sum við stóði í einum áliti frá 1990, hava lagt fram lógtingslóg um Arbeiðsrætt Føroya

LEO POULSEN

Í viðmerkingunum til uppskotið siga teir báðir lógtingsmenninir:

A sumri í 1989 samtykti tásitandi landsstýri at seta eina nevnd, hvørs setningur skuldi vera at fyrireika uppskot til lógtingslóg um arbeiðsrætt. 18. januar 1990 legði nevndin fram álit um arbeiðsrætt.

Í álitinum var millum annað eisini eitt uppskot til lógtingslóg um arbeiðsrætt. Uppskotið varð tó ongatíð borið niðan í lógtingið. Híðlagda uppskot byggir í støran mun á álitum frá 1990.

Endamálið við lógini um arbeiðsrættin er at skapa trygd fyri, at møgulig ósemja á arbeiðsmarknaðinum, sum hildin verður at vera í stríð við galdandi sáttmálar ella avtalur, kann roynast við ein skipaðan rætt og har fáa rimiliga og skjóta viðgerð. Um biðast skal eftir viðgerð við vanligu dómstóli, tekur tað langa tíð, ofta ár, áðrenn avgerð fellur í málinum. Sambært lógaruppskotinum kunnu hesi mál verða lögð fyri arbeiðsrættin:

1. Brot á sáttmálar um løn

og arbeiðsviðurskifti millum løntakarafelag øðrumegin og arbeiðsgevarafelag ella einstakan arbeiðsgevara hinumegin.

- Um fráboðað felags stríðsstig eru lólig.
- Um felags sáttmáli fyriliggur.
- Um loyvt er at nýta felags stríðsstig til stuðul fyri krav um sáttmálaøki, har felags sáttmáli ikki er gjørdur.
- Ósemja millum løntakarafelag ella millum arbeiðsgevarafelag um yrkisøki teirra.
- Ósemja um tulkning av sáttmálanum.

Sambært lógaruppskotinum verða bæði løntakara- og arbeiðsgevarafeløgini javnt umboðað í arbeiðsrættinum.

Skipanin við gerðarrættum í teimum ymsku lønar-sáttmálunum taka sær einans av tulkingspurningum. Mett verður tí, at neyðugt er við einum arbeiðsrætti til tess at avgreiða mál, har spurningurin snýr seg um brot á sáttmálan. Í fakkertarligum viðurskiftum finnst tvey sløg av ósemjum, rættarósemjum og áhugaósemjum.

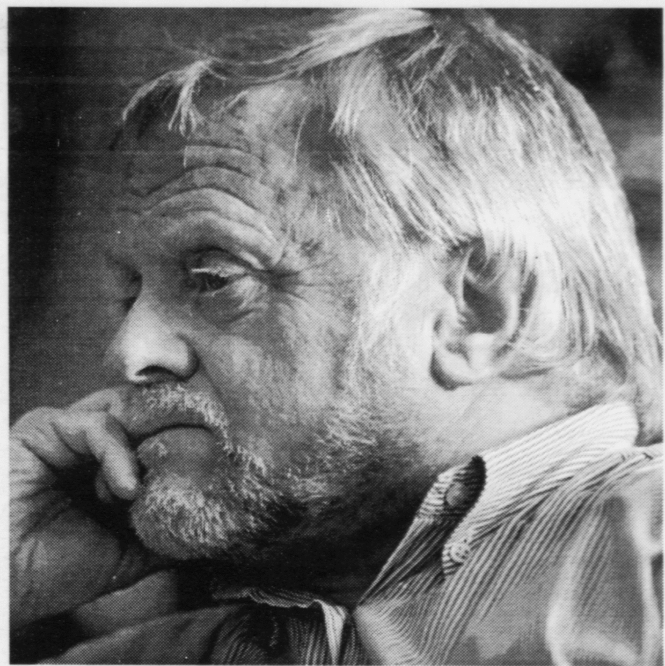
Rættarósemjurnar snúgvá seg um møgulig brot á ein gildugan sáttmála, meðan áhugaósemjur stínga seg upp, tá ein skal samráðast um ein sáttmála. Tá talan er um áhugaósemjur (interesskonflikter), og sáttmálin er farin úr gildi, er loyvt at fara í verkfall/verkbann.

Stingur hinvegin ein rættarósemja seg upp, er friðarskylda millum partarnar, til ósemjan um tulkningina er greidd við ein gerðarrætt. Í sáttmálaskiðinum er so stott friðarskylda hjá báðum partum. Flest lond í heiminum hava ein arbeiðsrætt til at taka sær av sáttmálabrotum á arbeiðsmarknaðinum. Nú tá oljuvinnan stendur fyrri durum, og útlendingar hava áhuga at stovna arbeiðspláss í Føroyum, er bráðneyðugt, at tey fakkertarósemjurnar verða skipað.

Mett verður, at umsitingin av arbeiðsrættinum fer at kosta 1. mió. kr. árliga.

Annars verður víst til viðmerkingarnar til hvørja lógarparagraf sær.

Fyrsta viðgerð av uppskotinum kemur fyrri tingið í dag.

Gunnleivur Dalsgaard, formaður í Starvsmannafelagnum:

Uppskotið er ein krígsavbjóðing

Formaðurin í Starvsmannafelagnum er avgjòrdur um uppskotið, sum varð lagt fram á ting týsdagin um arbeiðsrætt. Hann hevði ikki sæð sjálvt uppskotið, men líktist tað tí, ið var við í álitinum frá 1990 – og tað ger tað sambært viðmerkingunum – so er hetta einki minni enn ein krígsavbjóðing

LEO POULSEN

Lat tað vera sagt beinanvegin, at Gunnleivur Dalsgaard ikki sjálvur hevði sæð uppskotið, sum teir báðir, Bjørn á Heygum og Óli Breckman, lögdu fram á ting týsdagin.

Men – uppskotið í álitinum frá 1990 kennir hann alt til, og líkst hetta nýggja uppskotið tí, er tað at meta sum ein rættlig avbjóðing til fakkfeløgini.

Gunnleivur visir tó á, at tað er ein ávisur munur á, hvør tað er, ið leggur uppskotið fram.

– Stendur landsstýrið aftanfyrri hetta uppskot, ella tekur ein meiriluti av lógtinginum undir við tí, er hetta beinleiðis at meta sum ein krígsavbjóðing, sigur formaðurin í Starvsmannafelagnum.

Hann sigur tó, at fyrr enn hann kennir meiri nágreiniligt til málið, kann hann ikki úttala seg ítøkiliga. Hann visir tó á, at tað eru tingmenn á útasta høggravonginum, ið hava lagt uppskotið fram, og frá teirru stíðuni kunnu fakkfeløgini vænta sær alt, sum Gunnleivur tekur til.

Hann visir eisini á, at tá uppskotið frá nevndini kom fram í 1990, vóru øll fakkfeløg í móti.

Ódámligt

Formaðurin í Starvsmannafelagnum heldur ikki tað er rætt, at ein bólkur av borgarunum, í hesum føri arbeiðarastættin, verður pilkað út og skal svara fyrri einum serligum rætti, sum aðrir borgarar ikki skulu svara fyrri.

Somuleiðis visir hann á,

at hetta, at brúka oljuvinnuna sum undanførslu fyrri at leggja uppskotið fram, er einki annað enn hjáputur.

– Skulu oljumillióningar nú avgera lønina í Føroyum, so er hetta ein sera ódámlig gongd, sigur hann.

Gunnleivur visir enn einaferð á, at hann ikki hevur havi høvi at kanna hetta nýggja uppskotið enn, men tað verður tað næsta, Starvsmannafelagið fer at gera. Tástaðni ber til ítøkiliga at gera viðmerkingar.

Hann heldur tó fast um, at verður hetta uppskotið samtykt soleiðis sum hann hevur skilt tað – gjøgnum útvarpið og við gamla uppskotinum sum grundarlag – so er hetta at rokna sum ein krígsavbjóðing móti fakkfeløgnum

Karl Johansen, formaður í HA:

Gerðarrætturin virkað higartil

Uppskotið er komið knappliga á, tí heldur ikki Karl Johansen, formaður í Havnar Arbeiðsmannafelag visti meiri enn tað, hann hevði hoyrt í útvarpinum

LEO POULSEN

– Eg havi ikki sæð hattar uppskotið, so eg veit ikki meiri enn tað, ið eg hoyrði í útvarpinum. Eg kann tiskil als ikki úttala meg í hasum málinum.

So greiður var Karl Johansen, tá Sosialurin fekk orðið á hann í gjár.

Hann segði tó, at tá Havnar Arbeiðsmannafelag hevði gjørt ein sáttmála, so plagdu teir at halda seg til hann og gav annars Ingeborg Vinther rætt, tá hon segði, at tað í flestu førum vóru arbeiðsgevararnir, ið brutu sáttmálan.

Karl Johansen sigur, at

tað hava ikki verið nakrir trupulleikar av týðningi, og annars hava vit jú ein gerðarrætt, ið higartil hevur virkað bæði skjótt og gott.

– Men tað kann vera, at ein arbeiðsrættur er betri fyrri arbeiðsgevararnar, og tí er uppskotið kanska komið fram, heldur Karl fyrri.

Í sjálvdrátti

Formaðurin í Havnar Arbeiðsmannafelag heldur annars, at Bjørn á Heygum og Óli Breckman kunnu ikki vita, hvat landsstýrið ger, tí so seint sum í gjár fekk Havnar Arbeiðsmannafelag eitt bræv frá landsstýrinum, har lagt

verður upp til at seta á stovna eina arbeiðsnevnd.

Henda arbeiðsnevnd skal arbeiða júst við málinum um ein arbeiðsrætt, og fyrsta stigið er at seta saman nevndina, sum skal hava umboð frá fakkfeløgnum, arbeiðsgevarunum og landstýrinum.

At so eitt uppskot verður lagt fram á ting um júst sama mál, og um júst somu tíð, sum landsstýrið ætlar at seta nevnd at viðgera málið, bert kann merkja tað, at teir báðir tingmenninir einki kenna til hetta arbeiðið í landsstýrinum og tiskil arbeiða í sjálvdrátti.